

BROEDERS ALEXIANEN

Psychiatrische kliniek Tienen

In de geestelijke gezondheidszorg worden hulpverleners regelmatig geconfronteerd met patiënten bij wie een ernstige, vaak invaliderende en soms langdurige psychiatrische aandoening wordt vastgesteld. Denk maar aan personen die de diagnose schizofrenie te horen krijgen of die lijden aan een bipolaire stoornis of een aanslepend depressief toestandsbeeld, jonge mensen met een ernstige eetstoornis of patiënten met een chronisch verslavingsprobleem. Het (leren) leven met dergelijke aandoeningen is voor vele patiënten en hun families een bijzonder moeilijke opdracht en gaat vaak gepaard met gevoelens van wanhoop en uitzichtloosheid. Dit uitzichtloos psychisch lijden confronteert hulpverleners vaak met hun eigen gevoel van machteloosheid waarvoor zij niet altijd het juiste antwoord vinden in hun vertrouwd (psycho)therapeutisch arsenaal.

Tegelijk leven we in een maatschappelijke context waar euthanasie omwille van psychisch lijden onder strikte criteria wettelijk aanvaardbaar is en de vraag naar euthanasie omwille van uitzichtloos psychisch lijden zal de komende jaren wellicht toenemen.

Deze problematiek van uitzichtloos psychisch lijden vormt dan ook een belangrijke uitdaging voor de geestelijke gezondheidszorg: welk perspectief kunnen we aan deze patiënten aanbieden? Is er binnen de psychiatrie plaats voor een begrip als palliatie en hoe moeten we ons dat voorstellen?

De werkgroep palliatieve zorg van het Psychiatrisch Ziekenhuis Broeders Alexianen, van de VZW Hestia en van het Woon- en Zorgcentrum Sint-Alexius te Tienen organiseert omtrent deze problematiek op vrijdag 20 oktober 2006 een studiedag waarop U hartelijk bent uitgenodigd. Vijf toonaangevende sprekers zullen, elk vanuit hun eigen expertise, ingaan op een bepaald aspect van deze problematiek.

Tienen
20 oktober 2006

Meer inzicht geeft meer uitzicht...

over uitzichtloos psychisch lijden

www.alexiantienen.be/studiedaguitzichtlooslijden

Psychiatrische Kliniek
Broeders Alexianen
Liefdestraat 10
3300 Tienen
tel 016/80.75.11
fax 016/82.13.08
e-mail: vormingtien@fracarita.org
www.alexiantienen.be
bank: 734-3951513-33

I.s.m. de Vormingsdienst
Guislain vzw
Jozef Guislainstraat 43
9000 Gent

Programma

■ Voormiddag

9.00 **Onthaal**

9.30 **Inleiding** door Dr. An Haekens

9.45 **Waarom komt er geen eind aan mijn pijn? De vele gezichten van het lijden...** door Prof. Dr. Roger Burggraeve

In deze bijdrage zal de spreker een algemene schets bieden over de verschillende vormen van lijden (waaronder psychisch en uitzichtloos lijden); tevens aandacht besteden aan de soorten reacties, om tenslotte ook stil te staan bij de zinvraag. Hij wil met andere woorden een algemeen kader bieden omtrent het lijden in zijn veelvormigheid, en omtrent de reacties en de zinvragen die het oproept.

10.30 **Suicide: het einde van het lijden?** door Dhr. Karl Andriessen

Hoe komt het dat één persoon overgaat tot zelfmoord en een andere persoon in gelijkaardige omstandigheden niet? Deze vraag is misschien wel het centrale enigma in de suïcidepreventie, en ze kan vanuit verschillende invalshoeken worden bestudeerd. Deze uiteenzetting focust op het suïcidale proces en specifiek op de beleving van de suïcidale persoon. Ondanks het unieke van iedere persoon, worden enkele algemene lijnen geschetst.

11.45 **Uitzichtloos lijden: op zoek naar een humanistisch perspectief...** door Dhr. Mark Morhaye

Het (uitzichtloos) lijden confronteert de mens heel feitelijk met de eindigheid van zijn bestaan. Voor het atheïstisch humanisme is deze eindigheid steeds het intellectuele uitgangspunt, maar de existentiële confrontatie met die eindigheid is van een totaal andere orde. Het humanisme benadert de mens en zijn zingeving vanuit de kwaliteit van het leven, maar vooral ook vanuit de autonomie en het zelfbeschikkingsrecht. Het zijn deze waarden die ook het kader bieden om over levenseinde, lijden en levensverkortend handelen na te denken. De realiteit van het lijden tast de genoemde centrale humanistische waarden echter ook aan: mensen verliezen autonomie en van de kwaliteit van het leven blijft soms niet veel meer over. Het humanisme heeft dan ook geen pasklare antwoorden wanneer deze waarden niet meer (of in mindere mate) verwerkelijkt kunnen worden door ziekte of lijden. Waarschijnlijk is het dan ook beter te spreken over humanistische perspectieven, eerder dan over 'het' humanistisch perspectief...

12.30 Middagmaal

■ Namiddag

14.00 **Hoop doet leven!** door Dra. Anne Vandenhoeck

Het doel van deze presentatie is om het bestaan en het functioneren van hoop in een gebroken mensenleven te belichten. Hoop is geen statische aan- of afwezigheid maar een fundamenteel, existentieel en dynamisch proces dat ook vorm kan krijgen op spiritueel en religieus vlak. Zorgverleners en pastores hebben vaak een beperkte kijk op de werking en de inhoud van de existentiële motor die hoop is. Recent onderzoek levert nieuw materiaal voor diagnostiek en interventies.

14.45 **Palliatie in de psychiatrie - een onontgonnen terrein** door Prof. Dr. Frank Koerselman

In Nederland is palliatie in de gehele geneeskunde langdurig onderbelicht gebleven. Dat hield verband met de sterke inzet voor het recht op euthanasie en hulp bij zelfdoding. In de somatische geneeskunde is daarin inmiddels een kentering opgetreden. In de psychiatrie echter is een begrip als palliatie nog nauwelijks geaccepteerd, laat staan uitgewerkt. In de voordracht zullen de volgende aspecten aan de orde komen: de veel gehoorde suggestie dat het onthouden van hulp bij zelfdoding de patiënt dwingt tot een 'harde' suïcide berust niet op feiten; behandelingen in de psychiatrie zijn vaak niet uitputtend; de psychiatrie is teveel gericht op het behandelen van (pseudo)ziekte-eenheden en zeker bij palliatie is gerichte aandacht voor symptoombestrijding op zijn plaats. De kern van palliatie is 'care'. Care impliceert vooral 'er zijn'. Dat geldt zowel voor feitelijke beschikbaarheid als voor de bereidheid een klankbord te zijn (en te blijven!) voor angst en wanhoop en voor allerlei vormen van agressie (zoals afgunst, verbittering, miskendheid, haat e.d.). Om een dergelijke care te kunnen bieden is psychotherapeutische scholing van belang ter voorkoming van pathogene overdracht/tegenoverdracht collusies. Dit zal aan de hand van twee gevalbesprekingen worden geïllustreerd.

15.45 **Stellingendebat**

Na de lezingen zullen de sprekers, samen met enkele andere genodigden (o.m. een familielid van een psychiatrische patiënt en een (ex) patiënt), deelnemen aan een stellingendebat dat gemodereerd zal worden door Prof. Dr. Axel Liégois.

16.45 **Afsluitende bemerkingen** door Mevrouw Jill Hermans

Personalia

BROEDERS ALEXIANEN

Psychiatrische kliniek Tienen

Dr. An Haekens is als psychiater verbonden aan de afdeling ouderenspsychiatrie van de Psychiatrische Kliniek Broeders Alexianen, het Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg te Tienen en het Neurologie Centrum te Leuven. In de Psychiatrische Kliniek Broeders Alexianen is ze tevens voorzitter van de Werkgroep palliatieve zorg.

Prof. Dr. Roger Burggraefe is gewoon hoogleraar ethiek aan de Katholieke Universiteit te Leuven. Hij publiceerde meerdere werken over de bekende Frans-joodse denker Emmanuel Levinas en is o.m. lid van de Ethische Commissie van de Vlaamse Verzorgingsinstellingen (VVI-Caritas), de Ethische Commissie van het Vlaams Welzijnsverbond, Bestuurscollege LUCAS en 'Kerk en Vrede' (Pax Christi Vlaanderen). Hij is sedert 1987 medestichter en voorzitter van het Centrum voor Vredesethiek aan de K.U. Leuven.

Dhr. Karl Andriessen, Coördinator van het Project Zelfmoordpreventie van de Centra Geestelijke Gezondheidszorg, Vice-voorzitter van de Werkgroep Verder, Nabestaanden na Zelfdoding, Chair van de Taskforce Postvention van de International Association for Suicide Prevention (IASP), en Belgisch nationaal vertegenwoordiger voor IASP. Hij is bijna twintig jaar actief in de suïcidepreventie en voltooit eind dit jaar de Master of Suicidology, Griffith University, Brisbane, Australië. In 2005 geëerd met de IASP Farberow Postvention Award.

Dhr. Mark Morhaye is moreel consulent aan het Provinciaal Centrum Morele Dienstverlening te Hasselt.

Dra. Anne Vandenhoeck is wetenschappelijk medewerkster aan de afdeling Pastoraaltheologie, faculteit Godgeleerdheid, K.U. Leuven. Zij doet onderzoek naar de rol van de pastor in de context van de huidige gezondheidszorg.

Anne heeft zelf meer dan dertien jaar ervaring als pastor in verschillende binnen- en buitenlandse ziekenhuizen. Momenteel is ze ook bestuurslid van de 'European Network for Health Care Chaplains' en secretaris van de 'European Council for Pastoral Care and Counseling'.

Prof. Dr. Frank Koerselman is hoogleraar psychiatrie en psychotherapie aan het Universitair Medisch Centrum te Utrecht en hoofd van de afdeling psychiatrie van het Sint-Lucas Andreas Ziekenhuis te Amsterdam. Frank Koerselman heeft in Nederland een rol gespeeld in de discussie over euthanasie en hulp bij zelfdoding. Daarbij heeft hij gewaarschuwd voor onvoldoende aandacht voor palliatie en voor onbedoelde emotionele factoren bij de keuze voor suicidehulp.

Prof. Dr. Axel Liégois is hoofddocent aan de K.U. Leuven (afdeling pastoraaltheologie) en stafmedewerker voor ethiek bij de Broeders van Liefde.

Mevr. Jill Hermans is adjunct-directeur patiëntenzorg in de Psychiatrische Kliniek Broeders Alexianen en coördinator ouderenzorg in de bedrijfstechnische eenheid Broeders Alexianen Tienen.

Meer inzicht
geeft meer uitzicht

20 oktober 2006

Organisatie

Dr. An Haekens
Mevr. Jill Hermans
Dhr. Nico Deblaere
Werkgroep palliatieve zorg

I.s.m. de Vormingsdienst
Guislain vzw
Jozef Guislainstraat 43
9000 Gent

Praktische informatie

Inschrijving

De inschrijving gebeurt voor maandag 9 oktober via mail vormingtienen@fracarita.org. In deze mail vermeldt u het aantal personen met hun voornaam, naam, organisatie en contactadres.

Na betaling van 55,00 euro per persoon (lunch inbegrepen) op rekening 734-3951513-33 van de PK Broeders Alexianen, Liefdestraat 10, 3300 Tienen, met vermelding van de naam van elke deelnemer, is de inschrijving definitief. Het aantal inschrijvingen is gelimiteerd. De datum van betaling bepaalt de volgorde van inschrijving.

Plaats: zaal Posthof in Vissenaken.
Toegangsplan en routebeschrijving zijn tevens beschikbaar op www.alexiantienen.be/studiedaguitzichtlooslijden

Accreditering voor rubriek Ethiek & economie werd aangevraagd.

Route

Posthofstraat 20
B-3300 Vissenaken-Tienen

Tel. 016/81.43.85
Fax 016/82.35.35
info@posthof.be
www.posthof.be

